

වෛද්‍ය විනාශයේ

ගෞරවය සහ සිහි ගත ව.

—විෂය—

නමස්කරණයෙන් හඟවනෙහිතෙ සමාක්සන්ධ්‍යාය,

—:():—

වාරණම් සම්පාපානාම් කරාණම් හව්වාර්ධෙ:

කාරණම් ජගතාම් වෛද්‍ය කණ්ඩායුපරි වාරණම්.

යනුගෙහිත් ආයුර්වේදයේ ග්‍රන්ථ අවලක්‍ෂ්‍යයකින් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ මෙම වෛද්‍යශාස්ත්‍රය ප්‍රථමකලායෙහි මහාබ්‍රහ්මරාජයා විසින් ප්‍රකාශකෙළේය.

කුමන්තිසා කුමන්තරභයා කවරෙකුගේ ආරාධනාවෙන් ගෙනෙදී දක්වීමද? ධර්මානුකූලත්වයෙන් වැළකී සිටින අයෙකුගේ පිහිටියාව සහයාගව රෝගයන් පැමිණිකල්හි සාදන්ව නොගැනීමට අනුයායෙන් ආරාධනාව කරනු ලබන්නාට අනුයායෙන් ප්‍රකාශකෙළේය, ඊට පසු ධර්මානුකූලත්වයෙන් වැළකී සිටින අයෙකුගේ පිහිටියාව සහයාගව රෝගයන් පැමිණිකල්හි සාදන්ව නොගැනීමට අනුයායෙන් ප්‍රකාශකෙළේය, නැවත අනුයායෙන් නියෝගලත් පුනරුත්ථාපයෙන් සම්පූර්ණවූ අනෙකුත් වෛද්‍යානුකූල ක්‍රියාකාරීත්වය ඒ අනුයායෙන්ම? බාලවිනිතයා බාලග්‍රහණිකයා වැඩිග්‍රහණිකයා සලාච්ඡිකිත්තයා ඉන්ද්‍රියවිනිතයා අනෙකුත් අනුයායෙන් ක්‍රියාකාරීත්වය.

එයින් පසු නරභර්මාපදව විජයරක්‍ෂිත වර්මිනිතයා ප්‍රශස්ත පණ්ඩිතයන් විසින් සාදනලද සුග්‍රහණිතයාට නොගෙස් ග්‍රන්ථයාදියෙන් සමලක්ෂණවූ මෙම ආයුර්වේදය ජනප්‍රියයෙහි නිරාකූලව පවත්නාකල්හි සමාක්සන්ධ්‍යායෙන් ප්‍රකාශකෙළේය, දඬුවම් සොලව්වත් බාහ්‍යව ශ්‍රීලක්ෂණිකයෙහි ජයවර්ධනපුරයට පැමිණියාවූ රාමනුජවේදාරතන බ්‍රහ්මණ්ඩානුකූලත්වයෙන් සහජතාවූ මාතෘපණ්ඩයෙන් අප්‍රකාශිත කරණ වෛද්‍යාමාතෘතමයාවූ ගුරුපරම්පරාවෙන් රාජගුරුකව්‍යවූ බ්‍රහ්මණ්ඩානුකූලත්වයෙන් පරපුරෙන් පැවැති සිහිගතවත් පණ්ඩිතතමයාගෙන් කාලානුගතවත් නිසංකූලත්වයෙන් ප්‍රවෘත්තිකාශයෙන් පාරප්‍රාප්තවූ වන්දනාකරුන් පණ්ඩිතතමයාගෙන් උගත් පමණක්.

ණින් ශෙලසිංහනම් මාවිසින් පුඵයෙහි දුමිඵභාෂාවෙන් පැවතියා වූ මෙම වෛද්‍යවිතාමණී හෙෂද්‍යසංග්‍රහනම් ප්‍රකරණය සිංහ ලභාෂාවෙන් ගෙනැගූර දක්වමිහ.

මසවානිව දෙවානාං ථෙතනිෂාමිව භාසකරා
චන්‍ද්‍රමා ඉව තාරාණං චක්කනාමිඤ්චරො ජරා:

යනුහෙයින් සියලු දෙවියන්ට විෂණු ප්‍රධානද අක්කාරවිධාං ශතයට සුගතියා ප්‍රධානද තාරකාසමූහයාට චන්‍ද්‍රයා ප්‍රධානද එසේ ම සියලු චක්කන්ට ජරය ප්‍රධානබැවින් පළමුකොට අනුවිධ ජර යාගේ විශෙෂය දක්වනුලැබේ.

දක්කාපමානසඤ්ඤාච රුද්‍රනිඃඤ්ඤාසසමභවි:
ජරොඤ්ඤා පෘථග්චන්ච සංඝාතාගනතුප්පා ස්වෘතා:

දක්කාපමාන, ප්‍රජාපතිභූවිසින් කළ අවමානයෙන්; සඤ්ඤාච, ඉතාකිපියාවූ; රුද්‍ර, ඊඤ්ඤායාගේ; නිඃඤ්ඤාසසමභවි, හෙලාලූහුන් මෙන් උපන්; ජරා, ජරයතෙම; පෘථක්, වෙනවෙනය; චන්ච, දෙකක් දෙකක්ය; සංඝාත, සියල්ල රැස්විය; භ්‍රෙෂ්ඨ සතත් හා, ආගනතුප්පා, ආගනතුප්පයී කියා; අඤ්ඤා, අවපරිද්දෙකින්; ස්වෘතා, දන්තාලදී. මෙහි දක්කාමි ප්‍රජාපතිභූවිසින් නොපිදීමෙන් ඉතා කිපි මහෙඤ්ඤායාගේ පවතින් උපන් උණ අනුප්‍රකාරයෙක, හේකචරේදා වාතජ පිතාජ කඵජ වාතපිතාජ වාතකඵජ පිතාකඵජ සත්තිපාතජ ආගනතුප්පයී අනුප්‍රකාර ජරය වන් නේයී.

ඤ්ඤා ස මි ප්‍රා පති.

මිථකභාරවිහාරසා දෙශාගතමාශයාශ්‍රයා:
ඛනිරතිරසා කොෂඨාගතා ජරදුස්සපුරසානුගා:

යනුහෙයින් අපතාව කල්යවන ආහාර අනුභවකරන්නහුගේ වාතාදී දෙශයෝ ආමාශය ආශ්‍රයකොටගෙන ආහාර පැසවන ගිනි බැහැරදමා රසධාතුවට අනුව ගොස් උණ කෙරෙයි.

මෙහි සාමාන්‍යජර ලක්ෂණ.

සෙඨද්වරොධි සත්තාපා සඵඤ්ඤාග්‍රහණං තථා
සුගපදාත්‍ර රොගෙත්‍ර සඵරො වාපදිශ්‍යතෙ.

යනුහෙයින් ඛනවැලැක්මය බහුලවූතාපය සියලු ඇඟගැන් මය යන මේ ලක්ෂණ එකවිටම උපදනේනම් ඒ රොගයතෙම ජරයයි කියනුලැබේ.

සාමාන්‍ය පුළුල් ප.

භූමාරතිවිවිඳි. වෛරසා. නයනපලව:
ඉලිභාවෙසො මුහුඤ්චාපි ඤිතවාතාතපාදිඤ්ඤ
ජාමහාතමඤ්ඤා ගුරුතා රොමහණිරුචිසාමය:
අප්‍රහමිඤ්ඤා ඤිතව හවතදුතපතසාති ජාමර.

යනුගෙයින් විඩාය ක්‍රියාදියෙහි නොඇලීමය ශරීරවිභවයකි
සය විරයබවය නෙකුලුපිම හෝ කදුලුවැහීමය සිහිල්පවත්තාදි
ගෙහි නැවත නැවත ප්‍රියඅප්‍රියබවය ඇතුමය ඇඟමැඩීමය හෙ
වත් පොඬිකිරීමය ඇඟබරවීමය ලොවුදුගැහැන්මය අරුචිය
කදුලුය අප්‍රීතිය නොහොත් සිතානැතිබවය ඤිතය යනමේ ලකුණු
මතුපිටදනා ලිඟට ලකුණුයි.

විශේෂ පුළුල් ප.

සාමාන්‍යතො විශෙෂාත්ත ජාමහාතසාමි. සමිරණත්
පිත්තානතයනගොද්දිත: කුචාදනතාරුචිර් හවෙත්
වයොරවයොසුතු රුපෙණ සංසාම. වනවජ. විදු:
සචිලිගසමාවාය: සචිදෙෂප්‍රකොපපේ.

විශෙෂයෙන් වනාහි වාතයෙන් ඇතුම් බහුලබවය පිත්ත
යෙන් ඇස්දවීමය සෙමෙන් ආහාරඅරුචියද වේ. රොගාතුර
යාගට දෙස් දෙකකගේ ලකුණු ඇතහොත් වනවජභවයවේ
සනතිපාතයට සියලු දෙසුන්ගේ ලකුණු වේ.

මෙසේ කියනලද භවයතෙම භවයයි කියාද අසාදයයිකියා
ද රොගසාරියයි කියාද පාපවායයි කියාද මොනිෂ්ඨයි කියාද
ගොජිතයයි කියාද අනතකයයි කියාද ක්‍රොධයයි කියාද යන මේ
තෙක්දේ ලිඟට තම්.

ජනමානතරයෙහි මොහය මනස්සන්තාපය අපසාරය යන
නානාප්‍රකාරයෙන් සුනතවූ නාමයෙන් කුරවූ මේ භවයතෙම
ප්‍රාණය ලත් නානාජනිත් කෙරෙහි පවත්නේය.

මෙහි විශේෂලක්ෂණ නම්.

සිතතු ඇතිවිම් වෙවුළුම් සිසැරුම් ඤාස ගතමැලිගැහිම් ඉස
කට්ඨ පය කලවය යන මෙකිතැත්වල වාත කෙණ්ඩාපෙරලිම් පි
පාස ඇතිවිමද ඇසය ඇඟය නියය යන මෙකි තැත් කළුචීමය
මුඛය කසටරසවීම හඹු ගැලවීම කාසඤ්චාස යන මෙකි ලකුණු
වාතභව ලක්ෂණය.

උණ තදවීම පිපාස මුළුණ මුව තිත්තරසවීම තත්දෙබුම් නාස මුව බෙල්ල දෙතනාල් යන මෙකී නැත් විශලීම සහ පැහැය නැතිවීමද කෝප අරුචි මල නොහු නිය මෙකී නැත් රත්වත්වීමද අති සාර වගන මෙකී ලකුණු පිත්තාචර ලක්‍ෂණ වේ.

සොය කාස ප්‍රතිසන්ධ කවකෙලවුනිම අරුචි නිදිඅධිකවීම ඇඟ බරවීම මුඛය පැතිරසවීම ඉතා සීතලොමුදහැගැණීමද මල නිය ඇඟ ඇස සුදුවීම මෙකී ලකුණු ශෙලොමාචර ලක්‍ෂණයි.

සෙම් නැතිවීම උගුර මුඛය විශලීම ශීතවූ නැගීම නිදි නැති වීම ජර්දි සකල සන්ධි පැලෙන්නාසේ රිදීම මෙම ලකුණු වාත පිත්තාචර ලක්‍ෂණයි.

අලසවීම සිසැරුම දහ අරුචි කාස කවතිත්ත මුළාවීම පිපාස යන මෙකී ලකුණු වාතශ්ලොමාචර ලක්‍ෂණයි.

ආලේපවූද තිත්තවූද මුවඇතිබව මැලිබව මුළාවීම කැස්ස අරුචි පිපාස වරින්වර දහ සීත මෙම ලකුණු පිත්තශ්ලොමාචර ලක්‍ෂණයි.

සන්ධියෙහිද හිස් මුදුනෙහිද රුදාවත් ඇතිවීම කන් තැඹිම ශීත ඇතිවීම රත්පිත්තැගීම මුරුණ පිපාස අරුචි සිසැරුම උගුර රිදීම ඇස් රතු වීම නිදි නැතිවීම අළු දැහැය සේ කොරසැකිවීම මුඛය නොගෙත් රසවීම ඇස් නිය ජව් රත්පැහැවීම කාස මෙකී ලකුණු සන්ධිපාතජවර ලක්‍ෂණයි.

ශ්ලොමාවාතයෙන් වූ භාරය කිසිකුකල්හි ඇඟ සීතලවී වෙව් ලුම් ඇඟවෙයි, පිත්තාචරයට දහවේ, ආහාරය දිරවා පැසවත් නාවූ පිත්තයද වත්තේය එසේකල පළමුව තිබූ පිත්තය වාසෙම් දෙකෙහි පැවති ශ්ලොමාව මැඩ පිත්තය කිසිකුකල සෙමෙන් වූ සීතයහැර දහ ඇතිවෙයි එයින් සංසකාරවෙයි මුරුල්ලා කාස ඉතා සොරවූ වාරවාර ඇතිව අව් තසිනාමෙන් කරවයි මෙම ලකුණු ශීතාචර ලක්‍ෂණයි.

භාරය වනාහි වණයක ගත් ගින්නක්සේ සකල ශරීරයෙහි පැතිර එක එක බාහුවෙහි තුත්තත් දවස බැගින් සිට ක්‍රමයෙන් යනලදී.

ම ම සු ච රු ප න මි.

මුහුන පැහැ නැතිවීම අරුචිවීම සීතවූ නැගීම් ලොමුදහැගැණීම් මෙකී ලකුණු ඇති භාරයතෙම රසබාහුවෙහි පිහිටි ලක්‍ෂණයි.

ලේ සහිත කැරීම දුවිල මුළා වමන සිසැරුම් නන්දෙතිම
තිබිලි පිපාස රක්තබාතුගෙහි පිහිටි ලක්ෂණයි.

කෙණ්ඩා රුජවීම කෙණ්ඩා පෙරළීම පිපාසවීම මලමුහු
පැවැත්ම ගිලන්බව ඇතුලත උණුසුම් දුවිලි හා අත්පා ඇදීම් ආදී
විකාර ගිලන්බව මාංසබාතුවෙහි උණ පිහිටි ලක්ෂණයි.

ඛනදිය පිපාස මුළාවීම නන්දෙතිම දුගීකිබව අරුතිය ගිලන්
බව ඉවසියනොහැකිබව යන මේ ලකුණු මේදබාතුවෙහි සිටි
ලක්ෂණයි.

නගර ඇව සන්ධි බිඳෙන් නාසේ සමාධනය පොබ්වීම ඇව
බාතුවෙහි පිහිටි ලක්ෂණයි.

හික්කා සමාස කාස සිසැරුම් ප්‍රාණවායු අපානවායු දෙක
සමාධනයෙහි පැවැත්ම නිදි වැඩිවීම වේවිලුම් ඇතිවීම යනාදී ලකු
ණ ඇති චුරය ඇවිම්දුලෙහි සිටි ලක්ෂණයි.

බොහෝකොට නිදිඇතහොත් චුරය ශුක්ලබාතුවෙහි පිහිටි
ලක්ෂණයි.

චුරය රසබාතුවෙහි පිහිටිකල්හි නිරන්තරයෙන් උණ
ඇතිවෙයි

ශස්ත්‍රාභිසානයෙන් සුන්‍යකුමයෙන් ග්‍රහවෙසයෙන් ඖෂධා
දියෙහි සංයෝගයෙන් වූ චුරය අභිසංග නම්වේ, උණගත් සති
යක් තරුණචුරය-දෙළොස්දවස මධ්‍යමචුරය-එයින් මත්තෙ
හි පුරාණචුරය.

තරුණචුරයට බෙහෙත් නොදී පාවන සමන දෙක බලා
සත්වෙනිද ඒ ඒ චුරයට තරම් බෙහෙත්කසායාදිය දෙනු.

මෙහි තරුණචුරාදිය නම්.

අභිකවු චුරතාප දහ බහුබුහු මලබව නිදවැටීම බඩගිනිනැ
තිවීම යනාදිය තරුණචුරලක්ෂණයි, චුරවේගද අධිකවූතෘෂණා
ද ප්‍රලාප සමාස ක්‍රම මලහැරීම් බරවූශර්ථ යන මේ පාවනචුරලකු
ණයි-ඇස්කැකිලීම ශරීරපිඩා මුළාවීම උෂ්ණ මේ හැම ඇතිවීමහෝ
නැතිවීම මූලපාස නෙත්‍රාදිඉක්කියත්තේ ප්‍රසන්නාවීම හෝ එසේ
නැතිවීම යහපත්වූ සිතිවිලි ඇතිවීම ඉස කෘෂිම ආහාර කෘමතිවීම
යනාදිය චුරමූර්තලක්ෂණයි.